

Славянската библиотека

Славянската библиотека в Прага

ИСТОРИЯ И ВЪЗНИКВАНЕ

Славянската библиотека в Прага е специализирана научна библиотека в областта на славистиката, намираща се в сградата на Народната библиотека. Тя има изключително разнообразна и широка научна и информационна дейност – изработва и усъвършенства библиотечните фондове, отнасящи се до културния, литературен, политически и икономически живот на всички славянски народи; прави достъпни съответните фондове на читателите в библиотеката с помощта на каталози; издава и изработва научни библиографии и публикации в областта на славистиката; организира и изложби, лекции, международни конференции; сътрудничи с чешки и чуждестранни библиотеки и е научно-информационно пространство на Комитета на чешките слависти.

Създадена е през 1924 година, първоначално като Руска библиотека на Министерството на външните работи. Възникването ѝ се свързва с т.нар. руска акция на чехо-словашкото управление,

начело с президента Т. Г. Масарик, като нейната задача е да задоволява потребностите на руските емигранти. Изключителен принос в създаването ѝ имал историкът, публицист и редактор Владимир Николаевич Тукалевский, който се обърнал с това предложение към Министерство на външните работи. През 1927 година библиотеката започва да изгражда освен руско, украинско и белоруско отделение, и отделения на останалите славянски народи и бива преименувана на Славянска библиотека на Министерство на външните работи. Първи неин директор е Ото Кржижек, който разширява много книжния фонд и се стреми да обогати информацията на целия славянски свят, а не само тази на руския. Доброто развитие на библиотеката бива възпрепятствано от немската окупация през 1939 година. Едва през 1956 година отново възражда дейността си с идването на новия директор Йозеф Стрънадел. В зависимост с реорганизацията на научните библиотеки през 1958 година е създадена Държавна библиотека

на Чехословакия като централна институция, част от която става и Славянската библиотека. Оттогава се засилват връзките на Чехия с останалите славянски държави, организират се акции и се обогатяват фондовете. Първоначално са купени личните библиотеки на видни слависти като Адолф Черни, Матей Мурка, Лубош Нидерле и др. Най-щедър дарител на библиотеката е редакторът на „Прагер Пресе“ Антонин Станислав Магър, който ѝ подарява повече от четири хиляди екземпляра. От архивните материали особено ценни са кореспонденцията на П. Н. Чаадаев и Л. Н. Толстой, както и архива на лужишко-сръбския културен деятел М. Хорник. Библиотеката спечелва и изданията на Руския емигрантски архив в Прага, създаден през 1923 година от руските емигранти.

КАТАЛОГИЗАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА СЛАВЯНСКАТА БИБЛИОТЕКА

По-голямата част от фонда се намира в сградата на Народната библиотека, а една малка част – в Хостиварж. Библиотеката разполага с листов и електронен каталог. Листовите каталози са: именен; именен каталог на периодичните издания; предметен; систематичен, подреден според международното деление (до 1982 година и от 1983 до днес); каталог на скриптите; картотека на картите.

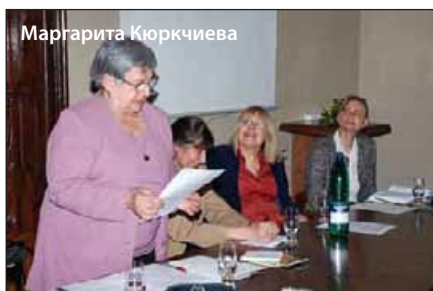
Електронният каталог е създаден през 1997 година. В него са книги, поръчани след 1997 година, научна литература на 80-те и 90-те години, чешка литература на 90-те години и книги, поръчани след септември 1997 година.

Има и дигитални каталози – книги в дигитален вид. В общия дигитален каталог има над 647.061 сканирани страници, а в този на Руския международен исторически архив – над 38 629 сканирани страници.

Библиотеката разполага с автоматична система на заемане на книги, както и с каталози, достъпни онлайн.

БЪЛГАРИСТИЧНИ ФОНДОВЕ И БЪЛГАРИСТИЧНА ДЕЙНОСТ НА БИБЛИОТЕКАТА

Те възникват веднага след създаването ѝ – още през 1928 г. – благодарение на абсолюента на Философския факултет на Карловия университет Георги Бакърджиев Янтарски, който изисква и подрежда фондовете на българската литература – от 60-те години на 19 век до Втората световна война. По-старите ръкописи се намират в Националния музей в Прага – след спечелването им след смъртта на Й. Шафаржик и В. Ханка. Библиотеката успява да запази дори редки произведения на българската възрожденска литература на автори като Неофит Рилски, Васил Априлов, Любен Каравелов и др. Налице са също така и произведения на Иван Вазов, П.Славейков, П. Яворов и т.н; лични писма и кореспонденции на български научни дейци като Стефан Младенов и А. Теодор-Балан; периодични издания като „Мисъл“, „Хиперион“, „Листопад“, „Златорог“ и др. През последните няколко години Славянската библиотека организира интересни лекции и изложби, свързани с българската литература и история. През 1999 година – книжна изложба за делото на Александър Теодор-Балан, с лекция за живота и делото му на чешката българистка Доц. Хана Гладкова. Същата година се организират две изложби по случай седемдесет годишнината на българския писател и драматург Йордан Радичков – „Радичков във фондовете на Славянска библиотека“ и „Радичков на чешките театрални сцени“. Интересна литературна среща е проведена в библиотеката и по случай седемдесет годишнината на българския поет и преводач, носител на наградата „Премия Бохемика“ за цялостна преводаческа дейност на Съюза на чешките писатели – Вътъо Раковски. Вечерта се открива с лекция на чешката българистка Дана Хронкова. Изложена е част от кореспонденцията на поета с чешките писатели Ярослав Сайферт, Милан Кундера, Бохумил Храбал и др. Друга среща по случай юбилей се състои в библиотеката през 2000 година. Този път вечерта е посветена на чешката българистка и носителка на орден „Стара планина I степен“ за

Маргарита Кюркчиева

В. Кржиш и Д. Хронкова

80 г. Byzantinoslavica – С. Георгиева, П. Попов (вляво), Л. Бабка, Л. Хавликова, И. Сръбкова, (вдясно)

цялостна научна и културна българистична дейност – д-р Дана Хронкова. На срещата за творчеството и преводите на българистката говори нейният колега Владимир Кржиш. Важни акценти в дейността на Славянската библиотека са и различните презентации на бохемистичната дейност в България: през 2001 г. има среща с тогавашния председател на „Бохемия клуб“ доц. Владимир Пенчев, относно дейността на клуба; през 2002 г. е представен „Чешко-български речник в II тома“, изработен от екип специалисти: Стилиян Стойчев, Доц. Янко Бъчваров, Людмила Крожилова, Доц. Маргарита Младенова, Йорданка Трифонова и др.; през 2004 г. е организирана изложба на тема „Книжни дарения на Софийски университет“ и лекция на бохемистката, литературна критичка и асистентка в СУ д-р Ани Бурова на тема „Българската литература през последните петнадесет години“. Често, лекциите и книжните презентации, организирани от библиотеката, са съпроводени от илюстрации

на художници, живеещи в Прага, но свързани по някакъв начин и с България – Лада-Каролина Бъчварова, Инка Делева и др. Не малко значение имат и публикациите на чешки историци за България като „История на България“ на проф. Ян Рихлик, издадена в Прага през 2000 година в издателство „Лидове новини“. Българистичната дейност в библиотеката, както и много от организираниите акции, се състоят благодарение на чешката българистка и известна преводачка д-р Ивана Сръбкова, която от дълго време работи като сътрудник в Славянска библиотека. Нека пожелаем на библиотеката още много успехи и възможности за разширяване на славистичната дейност.

Димана Иванова

Статията е написана по информационни материали на Славянска библиотека и статията „Български фондове и българистична дейност на Славянска библиотека към Народна библиотека“ на д-р Ивана Сръбкова.